

Теряєва Лариса Анатоліївна,
Університетський коледж
Київського університету імені Бориса Грінченка,
просп. Гагаріна, 16, м. Київ, 02094

ORCID id 0000-0002-9906-8560

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ТА ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ «ХОРОВЕ ДИРИГУВАННЯ»

Сприятливі педагогічні умови, створені викладачем на заняттях з хорового диригування, позитивно впливають не тільки на формування методичної компетентності, але й на якісну підготовку майбутніх учителів музики до практичної діяльності.

Ключові слова: заняття з хорового диригування, інноваційні технології навчання, майбутні учителі музики, методична компетентність, педагогічні умови.

Теряева Л.А.

**Педагогические условия и инновационные технологии
в процессе изучения дисциплины «Хоровое дирижирование»**

Благоприятные педагогические условия, созданные преподавателем на занятиях по хоровому дирижированию, позитивно влияют не только на формирование методической компетентности, но и на качественную подготовку будущих учителей музыки к практической деятельности.

Ключевые слова: занятия по хоровому дирижированию, инновационные технологии обучения, будущие учителя музыки, методическая компетентность, педагогические условия.

Teriaieva L.A.

**Pedagogical conditions and innovative technologies
in the process of learning discipline "Choral Conducting"**

Innovation of modern education is competence-based approach, which requires the students to receive sturdy theoretical knowledge and practical skills on the basis of interdisciplinary connections between choral conducting with other psycho-pedagogical and related musical academic disciplines. To achieve this goal it is necessary to create the appropriate pedagogical conditions. Creation of conditions depends on the organization of training, competence and experience of the teacher. Favorable pedagogical conditions always have a positive effect on the quality of students' training in choral conducting, efficiency and intensification of their training. We offer to develop methodological competence of future music teachers in choral conducting classes following these pedagogical conditions: continual self-improvement of teachers; enhancing the motivation of learning through the use of exercises in choral conducting on visual means, multimedia and other modern computer technologies; complete methodological support for choral conducting and related musical disciplines by educational programs; independent work of students on improving their methodological competence; teaching students to be confident in their ability and own conductor's skills; creative contact at classes on choral conducting between the future music teacher, teacher and accompanist, as well as between the future music teacher and the choir group.

This article focuses on the requirement to create favorable conditions for teachers in the classes in choral conducting. It is considered, analysed and proposed pedagogical conditions which reveal psychological and pedagogical problems and highlight the ways to overcome them. Favorable conditions of teaching in choral conducting have a positive impact not only on the development of methodical competence, but also on quality of future music teachers' training.

Key words: *classes in choral conducting, innovative teaching technologies, future music teachers, methodical competence, pedagogical conditions.*

© Теряєва Л.А., 2017

Вступ. Педагогічна наука має певні досягнення у вивченні педагогічних умов (В. Дряпіка, І. Коваленко, С. Світайло, З. Стельмащук, Т. Сясіна, Н. Цюлюпа). Зокрема, у наукових працях звертається увага на такі педагогічні умови, як: створення позитивної атмосфери навчання, доброзичливий тон; атмосфера довіри, поваги, взаєморозуміння та діалогічність спілкування між викладачем і студентом; творчий підхід; мотивація навчання; набуття теоретичних знань, умінь і практичних навичок з хорового диригування; збагачення хорознавчого тезауруса. Незважаючи на значну роботу науковців зі створення сприятливих педагогічних умов, чимало проблем ще не вирішено, як-от: незацікавленість студентів у навчанні, низька якість підготовки фахівців, відставання теоретичних знань від життєвих і суспільних вимог.

Отже, проблема сучасної методичної підготовки майбутніх учителів музики та особливості створення сприятливих педагогічних умов для формування методичної компетентності вимагають детального аналізу та поглибленого подальшого вивчення.

Огляд літератури, концептуальних рамок, гіпотез тощо. У своїх працях науковці (І. Зязюн, О. Берещенко, Т. Смирнова, Н. Венедиктова, В. Луговий, Л. Сверлюк) велике значення приділяють створенню сприятливих умов для формування професійної, фахової, методичної, психолого-педагогічної, ціннісної компетентностей тощо.

Результати дослідження та обговорення. *Педагогічні умови* — це комплексне поєднання внутрішніх і зовнішніх умов функціонування різних засобів для досягнення якісної підготовки майбутніх учителів музики. Розглянемо, як педагогічні умови впливають на формування методичної компетентності майбутніх учителів музики.

Для формування методичної компетентності майбутніх учителів музики на заняттях з хорового диригування пропонуємо дотримуватись зазначених нижче педагогічних умов.

1. Постійне самовдосконалення викладачів. Викладачі з хорового диригування та суміжних музичних дисциплін повинні усвідомлювати вагомість інноваційного навчання, володіти технологією застосування інтерактивних методів і форм, керувати навчальним процесом і спрямовувати студентів до активного навчання [7].

2. Посилення мотивації навчання за допомогою використання на заняттях з хорового

диригування наочних засобів, мультимедійних та інших сучасних комп'ютерних технологій. Застосування інноваційних технологій навчання сприяє: 1) підвищенню мотивації навчання і розвитку творчих здібностей; 2) удосконаленню навичок аранжування хорових творів та уміння записувати вокально-хорові твори нотами; 3) розвитку творчої самостійності студентів; 4) усвідомленому сприйняттю найкращих творів хорового мистецтва; 5) створенню власної диригентської інтерпретації хорових творів; 6) написанню шкільних пісень.

3. Повноцінне методичне забезпечення з хорового диригування та суміжних музичних дисциплін навчальними програмами, науковою та навчально-методичною літературою, методичними розробками та рекомендаціями.

4. Самостійна робота студентів над вдосконаленням своєї методичної компетентності. З цією метою доцільно використовувати дистанційну форму навчання із застосуванням електронної бази даних з хорового диригування (електронні підручники, електронні бібліотеки, дистанційні курси, дистанційні консультації, обговорення, інтернет-ресурси, програми-нотатори «Нотні редактори» та комп'ютерні музичні програми). Завдяки комп'ютерним музичним програмам та інформатизації навчального процесу з'являється можливість суттєвого поглиблення теоретичних і практичних знань студентів з хорового диригування та підвищення їх методичної компетентності.

5. Виховання у студентів віри у свої сили та власні диригентські здатності. Викладач вселяє у студентів впевненість і віру у власні можливості, успіхи, що підбадьорює студентів, мотивує навчатися краще і почуватися впевненіше.

6. Творчий контакт на заняттях з хорового диригування між майбутнім учителем музики, викладачем і акомпаніатором, а також між майбутнім учителем музики і хоровим колективом. В. Сухомлинський стверджував: «Навчання — це надзвичайно складні людські взаємини!» [6]. Під час спілкування викладача з майбутніми учителями можуть виникати такі психолого-педагогічні проблеми: 1) відсутність взаєморозуміння між студентом та викладачем і, як наслідок, відсутність доброзичливої атмосфери на заняттях, небажання студента навчатися, зневага до відповідної дисципліни; 2) інертність викладачів і небажання переходити на інноваційні методи і технології навчання; 3) невміння студентів працювати самостійно; 4) неспроможність майбутніх фахівців виконувати індивідуальні творчі

завдання з хорового диригування. Важливе значення при подоланні психологічних труднощів у спілкуванні викладача зі студентами мають педагогічний досвід, культура спілкування, особистісні якості, організаторські здібності, висока методична та фахова компетентність викладача.

Результати дослідження показали, що запропоновані педагогічні умови є ефективними для формування методичної компетентності

майбутніх учителів музики на заняттях з хорового диригування.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Підготовка майбутніх учителів музики на основі компетентнісного підходу з впровадженням педагогічних умов та інноваційних технологій сприяє інтенсифікації навчання. Подальше дослідження планується спрямувати на оновлення методичного забезпечення з хорового диригування на основі інтегральних критеріїв оцінювання.

ДЖЕРЕЛА

1. Дряпіка В.І. Соціально-педагогічні умови формування орієнтацій студентської молоді на цінності музичної культури : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.01; 10.00.05 / В.І. Дряпіка. — К., 1997. — 399 с.
2. Коваленко І.Г. Педагогічні умови формування професійно-особистісних рис майбутніх учителів музики у процесі вивчення диригентсько-хорових дисциплін / І.Г. Коваленко // Вісник Львівського університету. Серія педагогічна. — Вип. 19. — Ч. 1. — Л. : ЛНУ, 2005. — С. 323–329.
3. Приходько В.М. Впровадження новітніх технологій у вищій школі / В.М. Приходько // Постметодика. — 2002. — № 2/3. — С. 115–118.
4. Сверлюк Л.І. Формування гуманних взаємин у дитячих хорових колективах : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 «Теорія та методика музичного навчання» / Л.І. Сверлюк. — К., 2006. — 19 с.
5. Шинтяпіна І.В. Формування художньо-творчих умінь майбутніх учителів музики у процесі вивчення диригентсько-хорових дисциплін / І.В. Шинтяпіна. — К., 2005.
6. Сухомлинский В.А. Сердце отдаю детям / В.А. Сухомлинский. — К. : Рад. шк., 1985. — 557 с.
7. Теряєва Л.А. Міждисциплінарні зв'язки у формуванні методичної компетентності майбутніх учителів музики / Л.А. Теряєва // Освітологічний дискурс: Електронне наукове фахове видання Київського університету імені Бориса Грінченка. — 2015. — № 2 (10).
8. Фрицюк В.А. Формування креативності майбутніх учителів музики : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / В.А. Фрицюк ; Вінницький держ. пед. ун-т ім. М. Коцюбинського. — Вінниця, 2004.
9. Цюлюпа Н.Л. Педагогічні умови формування методичної компетентності майбутнього вчителя музики в процесі інструментальної підготовки : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.02 / Н.Л. Цюлюпа. — К., 2009. — 20 с.
10. Normurodova B., Khodieva D. Professional Competence of the Teacher. [Электронный ресурс] / B. Normurodova, D. Khodieva // The Advanced Science Journal. — С. 54–57. — DOI: 10.15550/asj.2014.09.054 — Режим доступа : <http://advancedscience.org/2014/9/054-057.pdf>. — Название экрана.

REFERENCES

1. Driapika V.I. Sotsialno-pedahohichni umovy formuvannia orientatsii studentskoi molodi na tsinnosti muzychnoi kultury [Socio-Pedagogical Conditions of Development of Student Youth's Orientation on Music Culture Value]: dys. ... doktora ped. nauk: 13.00.01 ; 10.00.05 / Driapika Volodymyr Ivanovych. — K., 1997. — 399 s.
2. Kovalenko I.H. Pedahohichni umovy formuvannia profesiino-osobystisnykh rys maibutnykh uchyteliv muzyky u protsesi vyvchennia dyryhentsko-khorovykh dystsyplin [Pedagogical Conditions of Development of Professional and Personal Traits of Future Music Teachers in Process of Conducting and Choral Disciplines]. Visnyk Lvivskoho universytetu. Seriiia pedahohichna. — Vyp. 19. — Ch.1. — Lviv : LNU, 2005. — S. 323–329.
3. Prykhodko V.M. Vprovadzhennia novitnykh tekhnolohii u vyshchii shkoli [Implementation of New Technologies in Higher Education]. V.M. Prykhodko // Postmetodyka. — 2002. — # 2/3. S. 115–118.
4. Sverliuk L.I. Formuvannia humannykh vzaiemyn u dytyachykh khorovykh kolektyvakh [Formation of Human Relationships in Children Choirs] : avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. ped. nauk : spets. 13.00.02. «Teoriia ta metodyka muzychnoho navchannia» / L.I. Sverliuk — K., 2006. — 19 s.
5. Shyntiapina I.V. Formuvannia khudozhno-tvorchykh umin maibutnykh uchyteliv muzyky u protsesi vyvchennia dyryhentsko-khorovykh dystsyplin [Development of Artistic and Creative Skills of Future

- Music Teachers in the Process of Learning of Conducting and Choral Disciplines]. I.V. Shyntiapina. — K., 2005.
6. *Sukhomlinskii V.A.* Serdtse otdaiu detiam [To Children I Give My Heart]. V.A. Sukhomlinskii. — K. : Rad. shk., 1985. — 557 s.
 7. *Teriaieva L.A.* Mizhdystsyplinarni zviazky u formuvanni metodychnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv muzyky [Interdisciplinary Connections in Methodological Competence Development of Future Music Teachers]. Elektronne naukovе fakhove vydannia «Osvitohichnyi dyskurs» Kyivskoho universytetu imeni Borysa Hrinchenka, vypusk # 2 (10), 2015 r.
 8. *Frytsiuk V.A.* Formuvannia kreatyvnosti maibutnikh uchyteliv muzyky [Formation of Creativity of Future Music Teachers]: dys. kand. ped. nauk: 13.00.04 / Vinnytskyi derzh. pedahohichnyi un-t im. Mykhaila Kotsiubynskoho. — Vinnytsia, 2004.
 9. *Tsiuliupa N.L.* Pedahohichni umovy formuvannia metodychnoi kompetentnosti maibutnoho vchytelia muzyky v protsesi instrumentalnoi pidhotovky [Pedagogical Conditions of Development of Methodical Competence of Future Music Teacher in the Process of Musical Training]: avtoref. dys. na zdobuttya nauk. stupenya kand. ped. nauk : spets. 13.00.02 / N. L. Tsiuliupa. K., 2009. 20 s.
 11. *Normurodova B., Khodieva D.* Professional Competence of the Teacher. [Elektronnyi resurs] / B. Normurodova, D. Khodieva // The Advanced Science Journal. — S. 54–57. — DOI: 10.15550/asj.2014.09.054 — Rezhym dostupy : <http://advancedscience.org/2014/9/054-057.pdf>